

gamle, og der bliver Mulighed for at tumle med det.

Jeg forstaaer altsaa det foreliggende Forslag til Beslutning saaledes, at nu foreslaas det, at Sukkerproduktionen skal gaa over til Statsdrift, og samtidig skulle Beskyttelsen og Afgiften ophæves, og saa skal Staten blive Forsyner af hele Forbruget herhjemme. Dette søger man at opnaa derved, at der ikke tillades nogen privat Import fra Udlandet, endvidere ved, at der ikke tillades nogen privat Fabrikation til Forsyning af Forbruget herhjemme, og at der ikke tillades nogen privat Engros-Handel, men derimod privat Detailhandel. Saa vidt jeg kan se, er det Meningens bermed at bringe det hele derhen, at Udbuddet ganske beherskes af Staten og, at Prisen saaledes ogsaa beherskes af Staten. Hvis det er Grundtanken i dette Forslag, er det, hvad der er ganske interessant for mig, i Virkeligheden for første Gang et socialistisk Eksperiment i stor Stil. Det er et Forsøg paa paa Erhvervs-livets Omraade, paa et ganske bestemt Omraade, at gennemføre en Organisation af Produktionen. Det er betegnende, at det er paa Erhvervsomraadet; man kan nemlig ikke kalde Jernbanevæsenet eller Postvæsenet for Grene af Erhvervsliv. Her derimod er der Tale om Produktion af noget, som Samfundet har behov, men som ikke er Tjeneste- og ikke er en Nødvendighed, altsaa af noget, som i det nuværende Samfund er underkastet alle de Svingninger, som Konjunkturerne føre med sig. Det andet interessante er, at man altsaa vil organisere hele denne Produktion, det vil sige, man vil rykke hele denne Produktion saa at sige med et voldsomt Ryk ud fra det nuværende pulserende Forretningsliv, skære skarpe Linier uden om den, saaledes at den slet ikke eller saa vidt mulig slet ikke kommer til at berøre dette Liv. Og man spørger saa: Kan det ikke give os billigt Sukker? Det er en Opgave, som lader sig høre, det er et Forsøg paa virkelig i Modsætning til, hvad der skete ved første Behandling, at stille Sagen saaledes op, at man faar et bestemt Indtryk af, at der er tilstræbt et bestemt Maal med visse bestemte Midler, nemlig at faa billigt Sukker med en bestemt ordnet Statsdrift. Det er det, jeg ganske kort vil opholde mig ved, jeg skal ikke gøre det langt, da der jo paa visse Maader er talt nok om denne Sag.

Jeg vil gøre opmærksom paa, at denne Virksomhed har en Række enkelte Led, som jeg kort vil nævne. For det første

skal der tilvejebringes visse Raamaterialier, for det andet er der selve Fabrikationen; dernæst er der Handelen og endelig Forretningens Udbytte, der hænge sammen med de Priser, der opnaas hos Forbrugerne. I alle disse Forhold er der nogle Steder, hvor Staten ikke er suveræn, og andre, hvor den er det. Jeg skal tillade mig først at nævne de Steder, hvor den ikke er suveræn. Det, jeg vil opnaa derved, er at vise, at hele denne Sag ligger saa overordentlig vanskeligt. I Forhold til det Udbytte, som man maaske kan faa, er det tvivlsomt, om hele Sagen er Umanget værd. Jeg paastaar ikke, at det ikke er Tilfældet; men det, jeg vil opnaa, er at gøre det hele saa usikkert, som det efter mine Betragtninger er. Og der maa jeg da først gøre opmærksom paa, at Staten efter Forslaget ikke regerer over Importen; Import er mulig fra Udlandet, men Staten regerer kun for saa vidt over den, som det alene er Staten, der importerer. Men der opstaar saa det interessante Spørgsmaal: Kan Staten i Nødstilfælde overhovedet importere? Der kan jeg ikke se andet end, at der kommer noget af det frem, som atter og atter kommer frem ved dette Forslag, fordi dette Forhold skæres ud af det almindelige, levende Konjunkturliv: der vil komme et vanskeligt Forhold til Udlandet. Skulde det komme til at knibe for Danmark, tror jeg, at Importen neppe let vil indfinde sig, fordi vi jo ved hele denne Foranstaltning have stillet os i et ret fjendtligt Forhold til Udlandet. Naar man har Brys-seler-Konventionen, der kræver Gensidighed fra begge Sider, er det en uvenlig Stilling, naar vi faktisk lukke af for Udlandet. Derfor er det tvivlsomt, om Udlandet i givet Tilfælde vil hjælpe os.

Det næste Punkt er, hvor der skal skaffes Raamateriale fra, hvis det kniber for Roedyrkerne. Jeg kan ikke lade være at fremhæve og understrege dette stærkt, ligesom det jo ogsaa allerede har været berørt, at der kan komme Tider, hvor Roedyrkerne kunne være udsatte for Tab. Maa jeg først sige, at selve Ekspropriationen synes at gøre det uklart, hvorvidt Roedyrkerne skulle rammes i deres For-tjeneste eller ej. Efter enkelte Udtalelser af det ærede Medlem (Hans Nielsen [Skanderborg Amts 1ste Valgkreds]) i Betænkningen ser det ud til, at Roedyrkerne ikke skulle rammes, men man kan dog ikke se ganske bestemt, om det er Meningens; men ellers kommer man til det ejendommelige, at Aktionærerne ved Ekspropriationen faa